

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра географії та туризму

«Затверджую»

Завідувач кафедри

С.В. Гришко

Протокол №2 від «03» жовтня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (ПЕДАГОГІЧНОЇ)

для здобувачів вищої освіти

Ступінь вищої освіти Бакалавр
(бакалавр/магістр)

Галузь знань 01 Освіта
(шифр і назва галузі)

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)
(шифр і назва спеціальності)

Освітні програми: «Середня освіта. Географія. Біологія», «Середня освіта. Географія. Фізична культура», «Середня освіта. Географія. Іноземна мова (англійська)»

Запоріжжя, 2022

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Арабаджи О.С. – кандидат географічних наук, доцент

Арсененко І.А. – кандидат географічних наук, доцент

Байтеряков О.З. – кандидат географічних наук, доцент

Гришко С.В. – кандидат географічних наук, доцент

Донець І.А. – кандидат географічних наук, доцент

Донченко Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Левада О.М. – кандидат географічних наук, доцент

Прохорова Л.А. – кандидат геологічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри географії та туризму

Протокол № 2 від 03.10.2022 року

Погоджено:

Гарант ОП: Середня освіта. Географія. Біологія

О.З. Байтеряков

Гарант ОП: Середня освіта. Географія. Фізична культура

О.С. Арабаджи

Гарант ОП: Середня освіта. Географія.

Іноземна мова (англійська)

Є.М. Музя

Робоча програма виробничої практики (педагогічної) складена відповідно до освітніх програм підготовки здобувачів «Середня освіта. Географія. Біологія», «Середня освіта. Географія. Фізична культура», «Середня освіта. Географія. Іноземна мова (англійська)»

1. Мета практики: забезпечення розвитку професійно-педагогічних компетентностей майбутніх вчителів географії для здійснення навчально-виховної роботи в закладах середньої освіти в умовах розбудови системи освіти відповідно до Закону України «Про освіту», Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»).

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

Універсальні (загальнокультурні):

- готовність узагальнювати, аналізувати, сприймати інформацію, ставити цілі і вибирати шляхи її досягнення;
- здатність логічно вірно, аргументовано і ясно будувати усну та письмову мову;
- прагнення до саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації і майстерності;
- усвідомлення соціальної значимості своєї майбутньої професії, високої мотивації до виконання професійної діяльності;
- передбачає здатність/готовність студента застосовувати знання загальнотеоретичних розділів фізичної та економічної географії, методики викладання географічних дисциплін у загальноосвітніх школах, які необхідні для професійної підготовки бакалавра вчителя географії, науково-дослідної та навчально-виховної діяльності.

Професійні:

- здатність використовувати в своїй професійній діяльності базові знання з фізико-географічних та соціально-економічних дисциплін;
- готовність самостійно здобувати за допомогою інформаційних технологій і використовувати в практичній педагогічній діяльності нові геоінформаційні знання і вміння, в тому числі в нових галузях знань, безпосередньо не пов'язаних зі сферою діяльності;
- готовність організувати свою працю, самостійно оцінюючи результати своєї діяльності, володіння навичками самостійної роботи, в тому числі в сфері проведення наукових географічних досліджень;
- готовність проводити самостійно або в складі групи науковий пошук в географічних дослідженнях, реалізуючи спеціальні засоби і методи отримання нового знання;
- готовність вибирати технічні засоби для вирішення загальних завдань і здійснювати контроль за їх застосуванням;
- здатність/готовність студента до наукової, педагогічної діяльності в різних регіонах України і включає розширене вивчення основних рис фізико-

географічної будови та соціально-економічної характеристики.

3. Заплановані програмні результати навчання:

- вивчити сучасний методико-дидактичний досвід вивчення географії у школі та окремих класах, зробити об'єктивні навчально-методичні висновки;
- засвоїти головні види навчально-методичної документації, класні журнали, тематичне та поурочне планування, календарні плани та структуру проведення навчальних екскурсій, географічних факультативів та олімпіад;
- засвоїти особливості роботи методичного кабінету географії, його навчально-методичним змістом, тематичними особливостями його роботи на загально-шкільному рівні;
- вивчити усі головні засоби навчання кабінету географії, проаналізувати методичні прийоми їх системного використання у шкільному курсі географії;
- вміти використовувати методику активізації самостійної розумової діяльності учнів у класах з різним рівнем географічних знань та вмінь, організації проблемного навчання взагалі;
- на основі науково-методичного аналізу та вивчення новітніх технологій розвиваючого навчання студентам проблемних груп під час проходження практик вміти здійснювати їх поетапне практичне впровадження у навчально-виховний процес.

4. Бази проходження практики

№	База практики	№ договору/угоди, дата укладання	Дата закінчення терміну дії договору/угоди
1	Загальноосвітні школи м. Мелітополь		
2.	Загальноосвітні школи Мелітопольського району та Запорізької області		
3.	Загальноосвітні школи Херсонської, Миколаївської, Дніпропетровської, Донецької областей		

5. Зміст практики

5.1. Опис виробничої практики (педагогічної)

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика практики
Кредитів: 9 Загальна кількість годин: 270 Тижневих годин: 45	Ступінь вищої освіти: Бакалавр Галузь знань: 01 Освіта Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)	Назва практики: Програма виробничої практики Семестр: 8 Термін проходження практики: 6 тижнів Вид контролю: диференційований залік

Блок 1. Підготовчий етап практики. Знайомство з діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів.

ТЕМА 1. Вивчення основних правил техніки безпеки під час проведення практики; знайомство з програмою практики.

ТЕМА 2. Знайомство з документацією вчителя географії (стандарт географічної освіти; методичний лист МОНУ «Про навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів на 20_/20_ навчальний рік»; типові навчальні плани; навчальні програми шкільних географічних курсів); професійно-педагогічними обов'язками вчителя географії загальноосвітнього навчального закладу та класного керівника.

ТЕМА 3. Знайомство з навчально-методичним оснащенням навчального закладу-місцем практики: методичний кабінет, шкільний кабінет географії, календарно-тематичний план викладання географії в 6-11 класах, накази з організації навчальної роботи в школі, класні журнали.

Блок 2. Пасивна педагогічна діяльність.

ТЕМА 1. Відвідування відкритих уроків та навчально-виховних заходів, що проводяться у загальноосвітній школі – місці практики (за розкладом). Здійснення педагогічного аналізу відкритих уроків і відповідне їх оформлення у кількості, зазначеній керівником практики.

ТЕМА 2. Опрацювання навчально-методичної літератури для написання поурочних планів (за календарно-тематичним планом роботи вчителя географії) та навчально-виховних заходів, що заплановані у загальноосвітній школі –

місці практики (за розкладом).

Блок 3. Активна педагогічна діяльність.

ТЕМА 1. Проведення навчальних занять (уроку), згідно календарно-тематичного планування та розкладу занять, у кількості, зазначеній керівником практики.

ТЕМА 2. Проведення відкритого заняття (уроку) згідно календарно-тематичного планування та розкладу занять, із запрошенням керівників практики від загальноосвітнього навчального закладу та географічної кафедри МДПУ імені Богдана Хмельницького.

ТЕМА 3. Проведення позакласного заходу згідно плану виховної роботи класного керівника учнівського колективу, за яким закріплений студент-практикант.

Блок 4. Оформлення звіту та захист практики з географії.

ТЕМА 1. Подання документації та захист завдань з організації навчально-виховної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі керівникам практики від географічної кафедри МДПУ імені Богдана Хмельницького.

ТЕМА 2. Оформлення щоденника педагогічної практики з географії.

ТЕМА 3. Написання звіту з географії за результатами педагогічної практики та самоаналіз власної педагогічної діяльності згідно плану підсумкової конференції. Захист результатів педагогічної практики на кафедрі географії та туризму МДПУ імені Богдана Хмельницького.

5.2. Організація виробничої практики (педагогічної)

Виробнича практика (педагогічна) є складовою частиною професійної підготовки фахівців і завершальним етапом практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітнього рівня «Бакалавр» до професійно-педагогічної діяльності. Дана практика передбачає формування і закріплення педагогічних навичок, вдосконалення знань, необхідних для роботи у загальноосвітніх навчальних закладах, формування вмінь застосовувати їх у навчально-виховному процесі під час виконання функцій вчителя.

Організацію та проведення практики треба розглядати як один з найважливіших етапів реалізації ідеї безперервного розвитку інтелектуальних здібностей здобувачів вищої освіти України. Це, у свою чергу, обумовлює комплексний характер проходження здобувачами природничо-географічного факультету практики у школі та спрямовує їх практичну діяльність у наступних взаємопов'язаних напрямках: організаційно-методичному, навчально-методичному, науково-методичному та гуманістично-виховному. Усі вони спрямовані на найголовніше – формування свідомого, активно-позитивного ставлення до своїх безпосередніх обов'язків, від якості виконання яких залежить майбутнє держави.

Для керівництва практикою наказом по факультету за поданням відповідними кафедрами призначаються методисти зі спеціальностей і педагогіки.

Методисти зі спеціальностей призначаються з числа досвідчених викладачів, які добре знають роботу загальноосвітніх навчальних закладів. Їх

обов'язками є: керівництво робочим днем здобувачів-практикантів; разом з викладачами шкільного планування навчальної роботи студентів; надання методичної допомоги у плануванні, проведенні та аналізі уроків; присутність на залікових уроках, їх аналіз та оцінювання. Наприкінці практики методист з географії, який виконує також функції групового керівника, разом з методистом другої спеціальності, методистом від кафедри педагогіки робить підсумки й оцінює роботу здобувачів.

Методисти від кафедри педагогіки призначаються відповідними кафедрами. Вони зобов'язані: разом з викладачами навчальних закладів планувати роботу здобувачів-практикантів; бути присутнім під час проведення виховних заходів практикантів та брати участь в їх обговоренні.

Директор загальноосвітнього закладу своїм розпорядженням зараховує здобувачів на практику і призначає відповідальних вчителів географії та другої спеціальності для роботи з ними.

Здобувачі-практиканти на період практики входять до складу педагогічного колективу, тому вони зобов'язані дотримуватись правил внутрішнього розпорядку школи, виконувати розпорядження директора, його заступників і керівника практики. Здобувачі-практиканти беруть участь у роботі педагогічної ради навчального закладу, мають право користуватися бібліотекою, навчальними посібниками, комп'ютерною технікою що знаходяться в кабінеті географії. З усіма питаннями, що виникають у ході практики, вони звертаються до керівників практики від університету, а також до адміністрації та викладачів навчального закладу.

5.3. Зміст виробничої практики (педагогічної)

Установча конференція з питань практики на факультеті. Ознайомлення із змістом та завданнями в період практики. Консультації керівників практики та групових методистів.

Ознайомлення з навчальним закладом. Ознайомлення із завданнями і основними напрямками роботи навчального закладу на сучасному етапі. Закріплення здобувачів за вчителями географії та біології або фізичного виховання або іноземної мови. Розподіл практикантів по класах і закріплення їх за класними керівниками.

Ознайомлення зі шкільною документацією, планами навчально-виховної роботи школи. Вивчення та аналіз шкільної документації, роботи гуртків та спортивних секцій, шкільними традиціями.

Складання індивідуального плану роботи на період практики. Ознайомлення з навчальними програмами, календарними планами з географії, з планом виховної роботи класного керівника. Вивчення особового складу обраного класу, рівня успішності школярів, результатів тестування щодо профорієнтації старшокласників.

Методичний аналіз шкільних уроків географії, встановлення стильових особливостей їх організації та проведення.

Ознайомлення з особливостями викладання географії у навчальному закладі. Ознайомлення з наявними в кабінеті наочними посібниками,

обладнанням, ТЗН, програмним забезпеченням. Ознайомлення і вивчення методичної системи і стилю роботи вчителя географії. Відвідування і аналіз різних типів уроків, форм перевірки знань учнів, методів і форм подачі матеріалу, застосування наочності і її ефективності. Відвідування уроків учителів-предметників у закріпленому класі.

Вивчення тематичних планів роботи вчителя географії в даному класі, ознайомлення з розділами шкільної програми, які вивчаються під час проходження практики, зі змістом навчального матеріалу в обраному підручнику.

Планування та підготовка практикантом до проведення пробних уроків. Розробка план-конспектів уроків з географії із застосуванням раціональних схем їх побудови, консультації з вчителем географії і методистами університету. Проведення здобувачами-практикантами пробних уроків. Методичний аналіз проведених пробних уроків.

Планування та підготовка здобувачами до проведення залікових уроків. Розробка планів-конспектів залікових уроків з географії. Проведення залікових уроків. Методичний аналіз проведених залікових уроків з географії.

Робота у кабінеті географії: оформлення та виготовлення навчально-дидактичних стендів чи наочних посібників, розробка та оформлення дидактичних матеріалів у вигляді карток, програм тематичного тестування якості географічних знань та вмінь, систематизація та поповнення натуральних засобів навчання кабінету географії.

Організація та проведення позакласних занять з географії: географічні вікторини, вечори, тижні географії, екологічні стежини, екскурсії. Методична реалізація їх кінцевих результатів у навчально-виховний процес.

Розробка, проведення та дидактичне оформлення одного з залікових позакласних заходів, яка має конкретне навчально-виховне значення.

Виконання обов'язків помічника класного керівника, включаючи участь у підготовці та проведенні батьківських зборів.

Підготовка щотижневих та підсумково-індивідуальних звітів, які відображають реально-виконану роботу за наступними розділами: навчально-методичному, організаційно-технічному та виховному.

Проведення профорієнтаційної роботи з учнями закладу.

Розгляд питань комплексної оцінки індивідуальної роботи здобувача під час проходження виробничої педагогічної практики на шкільній педагогічній раді.

Проведення узагальнюючої конференції з питань практики та комплексний залік.

5.4. Індивідуальні завдання

Самостійно розробити та підготувати тематичний блок план-конспектів з шкільного курсу географії із дидактичним додатком. Виконують всі студенти.

Важливе місце у навчально-виховному процесі займають індивідуальні завдання, які виконують здобувачі-дипломники. Суттю цих завдань є реалізація програми проведення експерименту, який тісно пов'язаний з тематикою

дипломної роботи.

Під час проходження практики практиканти отримують індивідуальні завдання від вчителів-географів, класних керівників та адміністрації школи. Ці завдання пов'язані з оформленням кабінету географії, виготовленням стендів, плакатів, підготовкою дидактичного матеріалу.

На завершальному етапі практики індивідуальні завдання виконує група студентів (3-5 осіб), які готують доповіді на підсумкову конференцію.

Орієнтовна тематика доповідей:

- «Проблемне навчання на уроці географії»;
- «Інноваційні технології навчання географії»;
- «Тестування якості географічних знань та умінь»;
- «Методика проведення міні-олімпіад»;
- «Тематичний контроль знань» тощо.

5.5. Заняття та екскурсії під час практики

Цей напрямок роботи студента-практиканта складається з організації та проведення тематичних факультативних занять, індивідуальної роботи з учнями, системної роботи по підготовці учасників географічних олімпіад, краєзнавчих гуртків. Проведення навчальних та позакласних екскурсій базується на розробці навчально-методичного плану який узгоджується з адміністрацією школи та має чіткі календарні терміни виконання.

6. Форми і методи контролю

6.1. Форми контролю

Контроль за роботою студентів-практикантів з навчально-методичної точки зору протягом усієї практики у різких формах проводять призначені методисти з відповідних спеціальностей та груповий методист. Він базується на перевірці виконання студентами загальних вимог під час проходження практики.

Даний контроль полягає у відвідуванні та аналізі уроків з географії, які проводить студент – 6-8 уроків. Перевірка наявності та якості підготовки план-конспекту та методичних розробок позакласних занять. Відвідування та методичний аналіз позакласного заняття. Співбесіди з вчителями географії, класними керівниками, представниками адміністрації школи. Контроль навчально-методичної діяльності студентів під час проведення консультацій.

Основна форма підсумків виробничої практики (**педагогічної**) – письмовий звіт.

Підсумкову кількість балів, яку одержує здобувач-практикант з педагогічної практики мають такі складові:

- кількість балів від методиста з педагогіки (30 балів);
- кількість балів від методиста з другої спеціальності (виставляється з урахуванням характеристики і оцінок за проведені уроки від шкільного вчителя-методиста) (30 балів);
- кількість балів від методиста з географії (виставляється з урахуванням

характеристики і оцінок за проведені уроки від шкільного вчителя-методиста) (30 балів);

- кількість балів за профорієнтаційну роботу (10 балів).

Діяльність здобувача-практиканта впродовж проходження виробничої педагогічної практики оцінюється відповідно до:

- вимог сучасної школи щодо запровадження принципів, форм і методів організації навчально-виховного процесу;

- психолого-педагогічної структури діяльності вчителя та її головних функцій: гностичної, конструктивної, організаторської та комунікативної.

6.2. Критерії бального оцінювання виробничої практики (педагогічної) за окремими напрямками, що виставляються відповідними методистами (географія)

Загальна сума балів оцінювання виробничої практики (педагогічної)

Оцінка «відмінно» 27-30 балів ставиться, якщо студент-практикант виробив розуміння специфіки курсу географії у загальноосвітній школі; здійснив глибокий і всебічний аналіз актуальних проблем методики викладання географічних дисциплін на сучасному етапі й окреслив основні напрями та перспективи наукових досліджень для майбутніх вчителів; визначив зміст, структуру, завдання географічних дисциплін у загальноосвітній школі; набув уміння та навички проводити уроки відповідно до останніх досягнень у галузі педагогіки середньої школи, складати тематичні плани з географічних дисциплін; навчився керувати науковою роботою учнів; опанував нормативні документи, що визначають діяльність педагогічних працівників загальноосвітньої школи; структуру курсів географічних дисциплін, вимоги до них; основні форми занять та методику їх проведення у загальноосвітній школі; використовував на високому рівні доцільні форми та шляхи організації індивідуальної та самостійної роботи учнів; зміст та завдання виробничої (педагогічної) практики у професійній підготовці вчителя; самостійно, грамотно, на високому науковому та організаційно-методичному рівнях змодельовав структуру конспектів залікових уроків, чітко та обґрунтовано висував, ефективно вирішував навчально-виховні завдання, раціонально використовував різноманітні методи навчання та методичні прийоми активізації учнів, поєднував колективні, індивідуальні та групові форми занять для досягнення поставленої освітньо-виховної мети занять; сформував необхідні вміння та навички викладання географії у загальноосвітніх школах.

Оцінка «добре» 22-26 балів ставиться, якщо студент-практикант самостійно, грамотно, на високому науковому та організаційно-методичному рівнях моделював структуру конспектів залікових уроків; чітко та обґрунтовано висував, ефективно вирішував навчально-виховні завдання, раціонально використовував різноманітні методи навчання, проте недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів, поєднував різні форми занять для досягнення поставленої освітньо-виховної мети занять; якщо студент-практикант виявив знання психолого-педагогічної теорії, творчий підхід і самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу, але

припускався незначних помилок у моделюванні та проведенні уроків.

Оцінка «задовільно» (18-21 бали) ставиться, якщо студент-практикант змодельовав структуру та плани-конспекти залікових уроків, помилився при визначенні їх навчально-виховної мети, недостатньо ефективно застосовував різні методи навчання, прийоми активізації учнів, невдало організував індивідуальні, групові, колективні форми роботи на уроках, допускав ряд помилок у викладі матеріалу; постійно використовувався конспект уроку, часто недостатньо аргументовано проведено оцінювання відповідей учнів без застосування різних форм контролю.

Оцінка «незадовільно» (1-18 балів) ставиться, якщо студент не виконав програми виробничої практики.

Критерії бального оцінювання виробничої практики (педагогічної) за окремими напрямками, що виставляються відповідними методистами (біологія, фізичне виховання, іноземна мова (англійська), педагогіка).

Загальна сума балів оцінювання виробничої практики (педагогічної)

Оцінка «відмінно» 27-30 балів ставиться, якщо студент-практикант виробив розуміння специфіки курсу географії у загальноосвітній школі; здійснив глибокий і всебічний аналіз актуальних проблем методики викладання географічних дисциплін на сучасному етапі й окреслив основні напрями та перспективи наукових досліджень для майбутніх вчителів; визначив зміст, структуру, завдання географічних дисциплін у загальноосвітній школі; набув уміння та навички проводити уроки відповідно до останніх досягнень у галузі педагогіки середньої школи, скласти тематичні плани з географічних дисциплін; навчився керувати науковою роботою учнів; опанував нормативні документи, що визначають діяльність педагогічних працівників загальноосвітньої школи; структуру курсів географічних дисциплін, вимоги до них; основні форми занять та методику їх проведення у загальноосвітній школі; використовував на високому рівні доцільні форми та шляхи організації індивідуальної та самостійної роботи учнів; зміст та завдання виробничої (педагогічної) практики у професійній підготовці вчителя; самостійно, грамотно, на високому науковому та організаційно-методичному рівнях змодельовав структуру конспектів залікових уроків, чітко та обґрунтовано висував, ефективно вирішував навчально-виховні завдання, раціонально використовував різноманітні методи навчання та методичні прийоми активізації учнів, поєднував колективні, індивідуальні та групові форми занять для досягнення поставленої освітньо-виховної мети занять; сформував необхідні вміння та навички викладання географії у загальноосвітніх школах.

Оцінка «добре» 22-26 балів ставиться, якщо студент-практикант самостійно, грамотно, на високому науковому та організаційно-методичному рівнях моделював структуру конспектів залікових уроків; чітко та обґрунтовано висував, ефективно вирішував навчально-виховні завдання, раціонально використовував різноманітні методи навчання, проте недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів, поєднував різні форми занять для досягнення поставленої освітньо-виховної мети занять; якщо

студент-практикант виявив знання психолого-педагогічної теорії, творчий підхід і самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у моделюванні та проведенні уроків.

Оцінка «задовільно» (18-21 бали) ставиться, якщо студент-практикант змодельював структуру та плани-конспекти залікових уроків, помилився при визначенні їх навчально-виховної мети, недостатньо ефективно застосовував різні методи навчання, прийоми активізації учнів, невдало організував індивідуальні, групові, колективні форми роботи на уроках, допускав ряд помилок у викладі матеріалу; постійно використовувався конспект уроку, часто недостатньо аргументовано проведено оцінювання відповідей учнів без застосування різних форм контролю.

Оцінка «незадовільно» (1-18 балів) ставиться, якщо студент не виконав програми виробничої практики.

6.3. Критерії загального оцінювання виробничої практики (педагогічної)

Оцінки і кількість балів	Критерії оцінювання
90-100 балів – А («відмінно»)	навчально-виховна робота здійснена здобувачем-практикантом на високому рівні (допускається не більше 10% оцінок «добре» за проведені заняття, за умови відмінної характеристики особистості практиканта методистом; здобувач проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи у навчальному закладі, знає і вміє застосувати у навчально-виховному процесі сучасні педагогічні технології і нові інформаційні засоби навчання, користується повагою та авторитетом серед учнів, викладачів, методистів, керівників педпрактики; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
82-89 балів – В («добре»)	навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні (допускається не більше 10% оцінок «задовільно» за проведені заняття і виховні заходи, за умови доброї характеристики особистості здобувача-практиканта методистом; здобувач допустив деякі методичні помилки у навчально-виховному процесі, але зміг самостійно їх виправити або пояснити їх причину під час аналізу заняття; у ході педпрактики здобувач-практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; здав у визначений термін правильно оформлену документацію
74-81 балів – С («добре»)	навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні (допускається не більше 25% оцінок «задовільно» за проведені заняття і виховні заходи, при добрій

	<p>характеристиці особистості здобувача-практиканта методистом; здобувач допустив незначні методичні помилки у навчально-виховному процесі, проте не завжди зміг самостійно їх виправити або пояснити в процесі аналізу заняття їх причину; у ході педпрактики здобувач-практикант був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи; здав вчасно документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника педпрактики</p>
<p>64-73 балів – D («задовільно»)</p>	<p>навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (переважають оцінки «задовільно» за проведені заняття); здобувач проявив себе як достатньо організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта від методиста педпрактики – «задовільна»; із незначним запізненням здав документацію.</p>
<p>60-68 балів – E («задовільно»)</p>	<p>навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (переважають задовільні оцінки за всі види роботи. Однак не допускається підсумкове оцінювання занять оцінкою «незадовільно»); проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності здобувача-практиканта з боку керівників педпрактики – «задовільна»; невчасно здав документацію, яка потребує доповнень і поправок.</p>
<p>35-59 балів – F («незадовільно»)</p>	<p>відсутня систематичність у роботі; виконав на низькому професійно-педагогічному рівні навчальну, виховну, методичну роботу, передбачену програмою з педпрактики; допускав помилки, пов'язані зі знанням навчального предмета, методикою проведення занять у школі; виконував дії у навчально-виховному процесі без достатнього теоретичного усвідомлення, копіюючи методиста; отримав негативний відгук за практику, але за певних умов може повторно пройти педагогічну практику і отримати позитивну оцінку; здав документацію з великим запізненням, допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.</p>
<p>0-34 балів – Fx («незадовільно»)</p>	<p>не виконав програми практики і отримав незадовільну характеристику від шкільного методиста. Не здав документації.</p>

**Критерії оцінювання виробничої практики (педагогічної)
здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр»
(за умови проходження практики дистанційно)**

**Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти
на виробничій практиці (педагогічній)
(кафедра педагогіки і педагогічної майстерності)**

№	Види діяльності	Кількість балів
1.	Вивчення особливостей виховної роботи вчителя-предметника, класного керівника та адміністрації школи (8 планів бесід за відповідними напрямками виховної роботи)	5 балів
2.	Аналіз уроків на національній онлайн платформі (8 уроків)	5 балів
3.	Розробка плану-конспекту залікового виховного заходу	5 балів
4.	Ознайомлення із школою, її історією та документацією, підготовка презентації	5 балів
5.	Виконання індивідуальної роботи	5 балів
6.	Самоаналіз результатів педагогічної практики	5 балів
	Загальна кількість балів	30 балів

**Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти
з предмету на виробничій практиці (педагогічній) (з географії)**

№	Види діяльності	Кількість балів
1.	Складання календарно-тематичного плану з предмету	2 бали
2.	Плани-конспекти уроків: Розробка 6 планів-конспектів уроків за схемою: <ul style="list-style-type: none"> - уміння чітко визначити дидактичну мету уроку; - відповідність типу уроку його дидактичній меті; - застосування методів, прийомів та інноваційних технологій, відповідних меті уроку; - виготовлення наочності: наочних матеріалів та необхідних ТЗН для он-лайн режимів 	21 бал: 1 план-конспект – 3,5 бали; 0,5 балів; 0,5 балів; 1 бал. 1,5 балів.
3.	Якість написання плану-конспекту залікового	7 балів:

	уроку: <ul style="list-style-type: none"> - реалізація мети уроку, розкриття теми уроку; - знання фактичного матеріалу з теми уроку, вільне володіння матеріалом; - мовленнєва грамотність; - логічна послідовність етапів уроку, завершеність кожного етапу; - раціональне використання часу на уроці; - контроль за знаннями та оцінювання відповідей учнів, мотивування оцінок; - доцільність використання наочності, ТЗН, інтерактивних засобів навчання; - уміння створювати проблемно-пошукові ситуації в класі. 	1 бал; 1 бал; 0,5 балів; 1 бал 0,5 балів; 1 бал; 1 бал; 1 бал;
4.	Сценарій виховного заходу географії	5 балів
5	Сценарій профорієнтаційного заходу з географії	5 балів
	Загальна кількість балів	40 балів

Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти з предмету на виробничій практиці (педагогічній) (випускові кафедри відповідної спеціальності)

№	Види діяльності	Кількість балів
1.	Складання календарно-тематичного плану з предмету	2 бали
2.	Плани-конспекти уроків: Розробка 6 планів-конспектів уроків за схемою: <ul style="list-style-type: none"> - уміння чітко визначити дидактичну мету уроку; - відповідність типу уроку його дидактичній меті; - застосування методів, прийомів та інноваційних технологій, відповідних меті уроку; - виготовлення наочності: наочних матеріалів та необхідних ТЗН для он-лайн режимів 	21 бал: 1 план-конспект – 3,5 бали: 0,5 балів; 0,5 балів; 1 бал. 1,5 балів.
3.	Якість написання плану-конспекту залікового уроку: <ul style="list-style-type: none"> - реалізація мети уроку, розкриття теми уроку; 	7 балів: 1 бал;

	<ul style="list-style-type: none"> - знання фактичного матеріалу з теми уроку, вільне володіння матеріалом; - мовленнєва грамотність; - логічна послідовність етапів уроку, завершеність кожного етапу; - раціональне використання часу на уроці; - контроль за знаннями та оцінювання відповідей учнів, мотивування оцінок; - доцільність використання наочності, ТЗН, інтерактивних засобів навчання; - уміння створювати проблемно-пошукові ситуації в класі. 	<p>1 бал; 0,5 балів;</p> <p>1 бал 0,5 балів;</p> <p>1 бал;</p> <p>1 бал;</p> <p>1 бал;</p>
	Загальна кількість балів	30 балів

7. Вимоги до звіту

Звіт здобувача-практиканта готується в останній тиждень проходження практики і складається з наступних положень:

- а) щоденник практиканта з педпрактики, в якому відображені всі виконані види роботи та календарні терміни їх виконання;
- б) робочі плани-конспекти уроків географії та розгорнутий план-конспект залікового уроку;
- в) методична розробка проведення позакласного навчально-виховного заходу з географії;
- г) загальний звіт здобувача з результатів роботи під час проходження практики;
- д) звіт з науково-дослідницької тематичної роботи, що проводилась у школі;
- є) аналіз організації самостійної роботи учнів;
- ж) самоаналіз навчально-методичних труднощів, які з'являлись під час проведення уроків географії та позакласних заходів;
- з) висновки та рекомендації по вдосконаленню організації та проведенню практики.

8. Підведення підсумків практики

Завершальний етап практики складається з оцінки роботи кожного здобувача на педраді, аналізу його діяльності під час проведення комплексного методико-педагогічного заліку та активній участі усіх здобувачів-практикантів в організації та проведенні узагальнюючої конференції.

9. Перелік навчально-методичної літератури

1. Алексєєнко С.Д. Посібник із організації та проведення педагогічної практики [Текст] /С. Д. Алексєєнко, З. П. Бондаренко, І. В. Распопов – Д.: РВВ ДНУ, 2008. – 36 с.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів / А.М. Алексюк. – Київ: Либідь, 1998. – 557 с.
3. Андрущак А.І. Міжпредметні зв'язки на уроках географії / А.І. Андрущак //Географія. - Видавнича група ОСНОВА-2010-№15-16 (163-164) – С.24-26.
4. Байтеряков О.З. Методичні аспекти формування культурологічної компетентності учнів в шкільному курсі географії: монографія / О.З. Байтеряков. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. – 236 с.
5. Бордовская Н. В. Педагогика: Учебное пособие [Текст] / Н. В. Бордовская, А.А. Реан. — СПб.: Питер, 2006. — 304 с.
6. Вища освіта / М. І. Панов, Ю. П. Битяк, Г. С. Гончарова та ін.; за ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Право, 2006. – 688 с. – (Нормативно-правові акти про організацію освіти у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації: у 2 кн.).
7. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посібник для викладачів та аспірантів вузів / ІСДО; Київський лінгвістичний ун-т. / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.
8. Географічний майданчик у школі. Методичний посібник для вчителів географії // Краєзнавство. Географія. Туризм. – № 21-23 (червень), 2003. – С. 21-32.
9. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.
10. Дибський С. Практичний посібник для заступника директора // Професійний журнал для вчителів «Відкритий урок», 29 червня 2009. – <http://www.osvita.ua/school>.
11. Душина И. В. Методика обучения географии в общеобразовательных учреждениях / И. В. Душина, В. Б. Пятунин, А. А. Летягин. – М.: Дрофа, 2007. — 509 с. Кловак Г. Т. Основи педагогічних досліджень: навчальний посібник для студ. пед. спец. вищих навч. закл. / Г. Т. Кловак. – Чернігів, 2003. – 259 с.
12. Книга вчителя географії: Довідково-методичне видання / Упорядник Н.В. Бескова, В. М. Проценко. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 288 с.
13. Кобернік С.Г. Методика викладання географії в школі: Навчально-методичний посібник. / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко, П. О. Масляк, О.Я. Скуратович – К.: Навч. Книга, 2005. – 319 с.

14. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.

15. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков // Освіта України, 10 серпня 2004. – № 60-61. – С. 7-11.

16. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко; за заг. ред. О. Г. Мороза. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.

17. Навчальна програма з географії для загальноосвітніх навчальних закладів. 2017 р. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/07/14/geografiya-6-9-14.07.2017.pdf>

18. Організація робочого місця учня в кабінеті географії // Географія. – № 3, 2003. – С. 17-18.

19. Основы педагогики высшей школы: Учеб. пособие для студ. всех спец. / Л. Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ, А. Г. РОМАНОВСКИЙ, В. В. БОНДАРЕНКО и др. – Х.: НТУ «ХПИ», 2005. – 597 с.

20. Пальчевський С.С. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів /С. С. Пальчевський. – К.: Каравела, 2007. – 575 с.

21. Педагогіка вищої школи Навчальний посібник / Кузьмінський А.І. – К.: Знання, 2005. – 486 с.

22. Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів Затверджено: Наказ Міністерства освіти і науки України №601 від 20.07.04 <http://www.osvita.ua/school/>

23. Сиротенко А. Й. Яким повинен бути сучасний вчитель /А.Й.Сиротенко // Педагогічний дискурс : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки АПН України, Хмельниц. гум.-пед. акад. – Хмельницький, 2007. – Вип. 2. – С. 154-158.

24. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

25. Щоденник педагогічної практики здобувача ступеня вищої освіти «магістр» /Укладачі: професор Коробченко А.А., доцент Ізбаш С.С. –

М
е
л
і
т
о
п
о
л
ь
:

М
Л